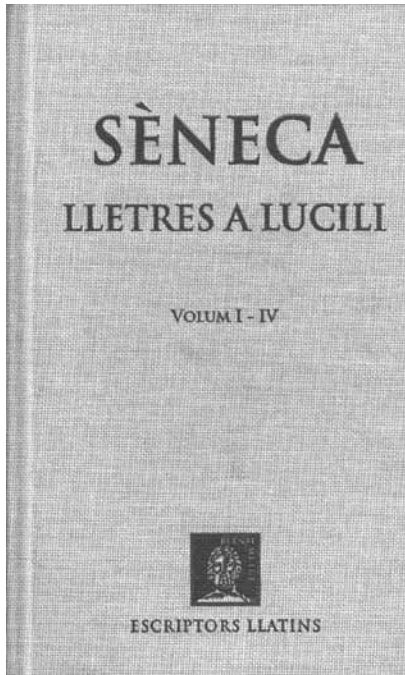

LES CARTES A LUCILI: UN LLIBRE D'AUTOAJUDA DE FA 2000 ANYS

MARIA ENRICH

Ben pocs lectors deuen llegir les *Cartes a Lucili* de Sèneca, avui. Només una prova: els exemplars *Lletres a Lucili*, llibres I-V, vol. I (Fundació Bernat Metge, Barcelona 1928) que ens va proporcionar la Biblioteca Central tenien les pàgines encara per tallar! Els contertulians del Club de Filosofia d'Igualada, molt ben guiats pel Rafa Carmona, sí que les vam llegir, i a tots ens va semblar una obra excel·lent.

Des del meu punt de vista, hi ha moltes raons per les quals aquest llibre continua sent una lectura absolutament recomanable. N'enumeraré tres. Abans, però, interessa saber que el volum que vam llegir conté algunes de les cent vint-i-quatre cartes que el filòsof, d'origen cordovès va escriure, ja vell, al seu deixeble Lucili. Els historiadors no han trobat cap rastre sobre la identitat d'aquest destinatari, fins al punt que hi ha qui sosté que es tracta d'un pretext inventat per l'autor per fer amè i assequible el seu pensament (ahora, Sèneca inaugurava la modalitat de l'assaig epistolar que ha tingut conreadors fins a l'actualitat).

L'amenitat és la primera raó que volia assenyalar. Sèneca constantment té en compte que el que escriu va dirigit a un lector concret i això li fa desplegar una sèrie de recursos didàctics admirables: petites diàlegs imaginats entre ell i l'amic Lucili, sil·logismes, comparacions amb elements de la vida de cada dia...

La informació sobre la vida quotidiana de l'època seria la segona raó d'interès. La moda, l'alimentació, la decoració de les cases... Sèneca, enemic del luxe i de l'ostentació, ens parla en força moments dels extrems a què ha arribat la societat de la seva època com, per exemple, «fer saltar a immensa altura, per ocultes canònades, el perfum de tarongina» (p. 209 de l'ed. cast. *Cartas filosóficas*, Madrid: Biblioteca Básica

Gredos, 2010) o quan ell ens explica que des de jove, i per ser coherent amb el seu pensament, va renunciar a «les ostres i els bolets, perquè no són aliments sinó laminadures que inciten a menjar als ja saciats i que l'estómac rep fàcilment i fàcilment expulsa» (p. 253) o que al matalàs que fa servir «no s'hi pot apreciar cap marca» (p. 256), a diferència dels matalassos flonjos de moda.

Finalment, i aquesta és la principal raó, el pensament de Sèneca sorprèn per la seva validesa avui. Perquè molts dels consells que sentim avui en boca dels psicòlegs, *coachs* i altres assessors de la nostra ànima, els deia ja el bon filòsof romà fa més de dos mil anys. Per exemple, un bon estat anímic ajuda a superar situacions dolentes: «Tot allò que aixeca l'esperit, aprofita també al cos» (p. 161); i afegeix que va ser gràcies a la filosofia que va poder superar la seva delicada salut (Sèneca va patir asma tota la vida) o bé, davant d'un conflicte, el consell que dona és analitzar-ne tots els desencadenants possibles: «Hem d'obrar de manera que res no ens agafi improvisadament (...), atès que tots els infortunis resulten més penosos per la novetat» (p. 245). Se'n podrien citar molts més. Per no dir res sobre les seves idees sobre la propietat privada (absolutament revolucionàries), el vegetarianisme o la transmigració de les ànimes.

Aquestes cartes constitueixen una bona col·lecció de consells

útils per a la societat que vivim, en moltes coses comparable a la que va viure l'autor. I és que una dosi d'estoïcisme no ens aniria gens malament. Paraules de clàssic!